

משל ישראל משולש

עיון גפרשת השבוע על פי ה"רלי יקר"

שסבת רבויים היה בעבור שהיו כעפר הארץ שחורשים על גבה. ...

ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה. מה שהזכיר הרוחות המקבילין זה כנגד זה, ולא הזכירן כסדרן, לפי שאמרו במדרש (עיין מדרש תהלים מד ב) אין התשועה באה לישראל כי אם בזמן שהם בתכלית השפלות, שנאמר (תהלים מד כו) כי שחה לעפר נפשינו וגו', מה כתיב בתריה קומה עזרתה לנו. וטעם של דבר שכל זמן שאינן בתכלית השפלות אז אינן תולין בטחונם בה' וחושבים תחבולות להנצל מפח יקוש ע"י תחבולות אנושיות, וע"כ ריחק ה' את האדם ורבה העזובה, כי לא בטחו בתשועת ה' אך כשיראו כי אולת יד השתדלותם ואין עוזר וסומך, אז עיניהם נשואות אל ה' לקרוא אליו בעת הצד להם וה' שומע, ובאותו זמן התשועה באה דרך בריחה מן הקצה אל הקצה, דהיינו מן תכלית השפלות אל תכלית המעלה, ולפי שכפי הטבע לא יאומן כי יסופר שיעלו בשפל מצבם אל רום מעונה, ע"כ נאמר ליעקב במראה זו ג' מעלות בדרך לא זו אף זו, כי מתחילה אמר והיה זרעך כעפר הארץ באותו זמן שיהיה שחה לעפר נפשם באותו זמן ופרצת ר"ל יעלה הפורץ לפניהם להעלותם אל גרם המעלה. וא"ת אף אם יעלו מן השפלות אל איזו מעלה מ"מ א"א שיברחו מן הקצה אל הקצה להיות במדריגה גדולה ... ת"ל ימה וקדמה, כי שני רוחות אלו מקבילין זהם הפכיים, כי במזרח לעולם זריחת השמש ובמערב לעולם שקיעתה, ואחר שבזמן שיהיה הערב שמשן של ישראל ... באותו זמן שקיעה יברחו לקצה שכנגדו להיות כסאם כשמש נגדו ית'. וא"ת שזה יהיה דוקא אם יהיו כרוח מערבי שאף אם השמש שוקעת שם, מ"מ יש לה גם זריחה באותו רוח קצת כך ישראל בזמן שיהיה להם זריחה מעט משם יעלו להיות כרוח מזרחי, כי גם שם אין השמש זורחת לעולם כמו בתקופת טבת, כך לא תתמיד שרדתם. ת"ל צפונה ונגבה כי אף אם יהיו כרוח צפוני זה שבו צד ואור חשך בעדיפיה, (ישעיה ה ל) ואין בו אורה כלל כך יהיו ישראל נעדי האורה לגמרי משם יעלו אל הקצה האחרון שכנגדו להיות כרוח דרומי זה שנקרא כן על שם דר רום, כי לעולם השמש זורח הוא שם ודר ברומו כך תתמיד זריחת שמשן של ישראל לעולם, כמ"ש (שם ס כ) לא יבא עוד שמשך, וידורו לעולם ברומו של עולם, וזה הבטחה על הגאולה האחרונה:

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של מכון מאיר בכתובת: www.meirtv.co.il

רצו לטטוף את כל העולם ומיד כאשר יגיעו אל החול הם נשברים, כך באומות, כמו שנאמר (תהלים מב ח) כל משברין וגליך עלי עברו. אמנם לא יוכלו להם כי שם נפלו ונשברו לכך קראם משברין, לכך נמשלו ישראל לחול זה השובר הגלים שלא יוכלו לעבור את החול, כי החול הוא חק וגבול הים כך לא יוכלו האומות לישראל לכלותם. לפיכך כשבא עשו לקראת יעקב, אמר יעקב בתפילתו (בראשית לב יג) ואתה אמרת היטב אטיב עמך ושמתי את זרעך כחול הים, למה זכר דווקא הבטחת החול ולא הזכיר הכוכבים שיש בהם תרתי לטיבותא הריבוי והגדולה, ... ומטעם זה הזכיר דווקא החול שעל שפת הים, וכי אין חול אחר בעולם זולתו אלא לפי שהוא שובר הגלים כאמור, לכך נאמר כאן וכחול אשר על שפת הים. וירש זרעך את שער אויביו מה ענין זה לזה, אלא שהוא דרך לא זו אף זו, כי לא זו שיהיו כחול שלא יוכלו להם הגלים דהיינו השונאים, אלא אף זו שהמה ירשו שער אויביהם ויוכלו להם:

ודמיון העפר מורה, על זמן השפלות כי בזמן שיהיו כעפר לדוש בדיוטה תחתונה, משם יעלו משפל מצקם ויפרצו לכל רוח כמ"ש (שם כח יד) יהיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וכמ"ש (תהלים מד כו) כי שחה לעפר נפשינו ומה כתיב בתריה קומה עזרתה לנו, וטעמו של דבר לפי שאין ישראל דורשים את ה' בכל לבבם כי אם בזמן שהם בתכלית השפלות כידוע מדרכי כל הדורות ודורינו. ואולי רמז בדמיון העפר אל גלות מצרים שהיו המצרים חורשים על גבם כמו העפר שחורשים עליה, ...

8. כלי יקר בראשית כ"ב, י"ז
והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת. ויפרצו מבעי ליה למימר, רמז למה שארז"ל במדרש (רבה איכה ב ז) כשהרעה באה אין מרגיש בה כ"א יעקב, שנאמר (איכה ב ג) ויבער ביעקב כאש להבה וכשהטובה באה אין מרגיש בה כי אם יעקב שנאמר (תהלים יד ז) בשוב ה' את שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל, לכך נאמר ופרצת כי מצד שיעקב לבד מרגיש בטובתם לכך דומה כאילו הוא הפורץ:
וענין עפר הארץ, נראה שעל גלות מצרים באה נבואה זו, כי בזמן ההוא ארז"ל (סוטה יא ע"ב) שהיו המצרים חורשים על גבם שנאמר (תהלים קכט ג) על גבי חרשו חורשים, ... נמצא

1. בראשית י"ג, ט"ז
ושמתי את זרעך כעפר הארץ אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה:

2. בראשית ט"ו, ה'
ויצא אתו הזוועה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך:

3. בראשית כ"ב, ט"ז-י"ז
(טו) ויאמר בי ושבועתי נאם יהוה כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא זושכת את בנה את יזידך: (יז) כי ברך אברכה והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכזול אשר על שפת הים וירש זרעך את שער איביו:

4. בראשית כ"ו, ד'
והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כל הארצות האל והתברכו בזרעך כל זמי הארץ:

5. בראשית כ"ז, י"ד
והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ויברכו בך כל משפחות האדמה ויברךך:

6. בראשית ל"ב, י"ב
ואתה אמרת היטב אטיב עמך ושמתי את זרעך כזול הים אשר לא יספר מרב:

7. כלי יקר בראשית כ"ב, י"ז
כוכבי השמים וכחול וגו'. מצינו לפעמים שמרמה את ישראל לכוכבים, ולפעמים לחול אשר על שפת הים, ולפעמים לעפר, שנאמר (בראשית כח יד) והיה זרעך כעפר הארץ. כי הכל מורה על זמן אחר, כי בזמן השלוח וההצלחה הוא ממשילם לכוכבים לשון גדולה כמו שפירש"י על פסוק ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב, (דברים א י) הרבה והגדיל אתכם, כך הרבה ארבה האמור כאן הוא לשון גדולה. ודמיון החול הוא מורה, על הזמן שהאומות קמים על ישראל לכלותם ולא יוכלו להם, כמו הגלים המתנשאים כאילו